

Aan de leden van de raad

cc. Commissaris van de Koning de heer J. Smit

Datum: 9 oktober 2017

Onderwerp: Jaarbericht Voorschoten

Geachte heer, mevrouw,

Een half jaar geleden informeerde ik u over zaken die mij gedurende de eerste periode van mijn (waarnemend) burgemeesterschap in Voorschoten waren opgevallen. Het is tijd om nu na – opnieuw – een half jaar de balans op te maken van dit afgelopen jaar. In mijn eerste brief heb ik gesteld dat bestuurskracht, financiële positie, regio en ambtelijke organisatie niet los van elkaar kunnen worden gezien en in samenhang moeten worden opgepakt ter verbetering. Gemeenteraad, college en de Werkorganisatie Duivenvoorde zijn die uitdaging aangegaan en dat werpt zijn vruchten af. Ik breng u graag op de hoogte van de laatste stand van zaken.

Integraliteit

In mijn eerste bericht deelde ik mijn ervaringen op het gebied van het gebrek aan integraliteit. Hoewel nog steeds de portefeuilles onder de wethouders verdeeld zijn volgens de 'oude' collegeafspraken moet ik vaststellen dat op dit moment de benadering van dossiers door collegeleden meer integraal gebeurt. Afstemming en overleg vindt, meer dan een half jaar geleden, plaats tijdens de collegevergadering waardoor versnippering van taken en verantwoordelijkheden grotendeels wordt voorkomen; 'checks and balances' herstellen zich, al is het langzaam. Coördinatie en communicatie – zowel binnen als buiten de organisatie – verdienen zeker de aandacht en het is nog niet perfect, maar er is goede wil en voorzichtig boeken we resultaten.

Gemeenteraad

Hoewel mijn boodschap aan de gemeenteraad over het door mij geconstateerde wantrouwen niet door iedereen werd herkend, moest de gemeenteraad wel erkennen dat de onderlinge verhoudingen beter konden. Het feit dat politiek aan kracht wint door te gaan voor het belang van alle inwoners van Voorschoten werd breed onderschreven maar met de gemeenteraadsverkiezingen in het vooruitzicht kon tegelijk niet voorbij gegaan worden aan de noodzaak tot politieke profilering. Iedereen wil, na maart 2018, terug in de raad met liefst een nog grotere fractie. De opdracht aan Voorschoten om de financiën op orde te krijgen, is een

gezamenlijke. Het heeft ervoor gezorgd dat oppositie en coalitie met elkaar aan de slag moesten voor het algemeen belang en het 'politieke scoren' even geparkeerd moest worden. De algemene beschouwingen op 9 november a.s. zullen duidelijk maken of en hoe de centrale boodschap van het terugbrengen van balans tussen inkomsten en uitgaven is begrepen. Het rapport van de Rekenkamercommissie is helder wanneer het stelt dat "Het elkaar niet houden aan de verplichting om op zoek te gaan naar alternatieve dekkingsmogelijkheden als beoogde kostendragers wegvallen, is een belangrijke karakteristiek van de politiek-bestuurlijke cultuur in Voorschoten". Dat betekent geen 'rationeel' beheer meer waarbij structurele kosten van investeringen worden geactiveerd. Dit heeft door de jaren heen geleid tot steeds hogere kapitaalslasten en het doorberekenen van personeelslasten aan investeringen. *Ik versta onder rationeel beheer het dekken van structurele uitgaven door structurele inkomsten!* Bij iedere uitgave moeten vragen gesteld worden als: is het noodzakelijk en moet het nu? Zijn er alternatieven? Waarom zou de gemeente dit moeten betalen?

Het college presenteert een ruim sluitende begroting en dat zal voor de Voorschotense samenleving leiden tot minder plezierige effecten als verhoging van de lokale lasten en heeft het - mogelijk - negatieve effecten op lokale voorzieningen. De tijd van investeren is voorbij net als het schijnbare gemak waarmee er tot nu toe voor iedereen een subsidie of financiële bijdrage klaar lag. Voorschoten moet toekomstbestendig zijn en daarmee een aantrekkelijke partner in de regio blijven. We moeten terug naar de Voorschotense maat; minder gemeente, meer Voorschoten.

De Werkorganisatie

Eind mei is door het bestuur van de Werkorganisatie Duivenvoorde (WODV) het besluit genomen de topstructuur te wijzigen. In de vele rapporten die de afgelopen jaren zijn gemaakt is dit als een duidelijke eerste behoefte beschreven: geen twee kapiteins op een schip. De gemeentesecretarissen van Wassenaar en Voorschoten zijn immers beide ook directeur van één gezamenlijk ambtelijk apparaat. De twee gemeentesecretarissen die nu nog beide directeur zijn zullen in de toekomst weer gemeentesecretaris zijn zonder een functie in de Werkorganisatie. De gemeentesecretarissen kunnen dan handelen vanuit de gemeente als opdrachtgever/klant van de WODV. Voor de functie van directeur Werkorganisatie wordt, op termijn, een nieuw persoon aangetrokken. Eerst zal een transitie-manager aan de slag gaan om de wijziging topstructuur goed voor te bereiden. De aan te trekken transitie-manager zal op basis van bestaande rapporten en het onderzoek dat werd uitgevoerd door bureau Van de Bunt de verandering in de structuur voorbereiden. Daarnaast krijgt de transitie-manager de opdracht de organisatie in haar wijze van werken te professionaliseren waarbij de omgang met het (gemeente)bestuur als belangrijk onderdeel wordt gezien.

Het harmoniseren van processen is onderwerp van gesprek geweest in een bijeenkomst waarbij het presidium van Voorschoten en de agendacommissie van Wassenaar aanwezig waren. Beide gremia zijn voorstander van harmonisatie van procedures en processen. Beleidsinhoudelijk staat men op het standpunt dat dit een zaak is van de individuele gemeente. Ik blijf van mening dat ook op dit punt beter kan worden afgestemd. De invoering van de nieuwe Omgevingswet wordt gezamenlijk opgepakt en wellicht dat dit leidt tot meer onderwerpen en meer afgestemd beleid in de toekomst.

De businesscase die is uitgewerkt van de centrale huisvesting van kantoormedewerkers laat zien dat hier efficiency en effectiviteitsverbetering mogelijk is. Echter, 12 september heeft het Dagelijks Bestuur van de WODV moeten besluiten om acties ter voorbereiding op de centrale huisvesting uit te stellen tot het nieuwe jaar. De strakke planning om besluitvorming voor de begrotingsbehandeling te halen blijkt helaas niet haalbaar.

Bestuurskracht

Het door BMC uitgevoerde bestuurskrachtonderzoek was helder; de gemeente Voorschoten en de Werkorganisatie scoren niet goed. De 'dienstverlening' wordt als voldoende beschouwd maar als 'bestuur en beleidsmaker', 'medeoverheid in de regio' en 'organisatie' scoren we een onvoldoende. In het afgelopen half jaar is hard gewerkt om, door het presenteren van een meerjarig sluitende begroting, de financiële positie van Voorschoten te (laten) verbeteren. Het college is hierin geslaagd met het aanbieden van een sluitende begroting maar de gemeenteraad is nu aan zet. In het vrijdagbericht van de griffie op 22 september citeerde de griffier Robert Ascham: *"Kostbaar is de wijsheid die door ervaring is verkregen"*. Binnen de gemeenteraad van Voorschoten zit voldoende ervaring en ik mag aannemen dat alle rapporten en onderzoeken van de afgelopen maanden, gekoppeld aan die ervaring nu leiden tot een wijs besluit op het gebied van de financiën.

Het bestuurskrachtonderzoek was op het onderdeel 'medeoverheid in de regio' duidelijk in haar oordeel over de onduidelijke positie die Voorschoten inneemt in de regio. BMC beschrijft dit in haar rapport als "de veelheid en weidse oriëntatie aan samenwerkingsverbanden die er toe bijdragen dat de beschikbare bestuurlijke en ambtelijke capaciteit onvoldoende in staat is te sturen op de voor Voorschoten relevante dossiers en thema's". Voordat een keus wordt gemaakt, is het belangrijk om te bepalen welke samenwerkingsverbanden in welke regio meerwaarde en efficiency ten aanzien van verschillende beleidsonderdelen als bijvoorbeeld zorg, welzijn en wonen opleveren. Dus: eerst op inhoud de koers bepalen en pas dan de (bestuurlijke) vorm en regio.

Het is het meest logisch dat Wassenaar en Voorschoten zich gelijktijdig beraden over hun koers. In Wassenaar heeft het college van burgemeester en wethouders besloten een 'kompas voor Wassenaar' te ontwikkelen onder leiding van de politicoloog André Krouwel. Voorschoten heeft door middel van een enquête aan ruim 2000 willekeurig gekozen inwoners gevraagd waar hun persoonlijke voorkeur ligt: Wassenaar of Leiden, de bereidheid als inwoner meer geld te betalen voor voorzieningen in het dorp of niet. De uitslag van die enquête wordt voor de behandeling van de begroting gepresenteerd. Ik ben van mening dat we er hiermee nog niet zijn. Een kompas voor de te varen koers zonder het doel te kennen, is niet logisch. Het doel vindt zijn oorsprong in dat wat we noodzakelijkerwijs moeten organiseren voor onze inwoners: onderwijs, wonen, werken, recreëren en bescherming van hen die een gemeentelijk vangnet nodig hebben. Daar ligt gelijk het dilemma; in Wassenaar is men op de Haagse regio georiënteerd terwijl in Voorschoten het overgrote deel van de samenwerkingsverbanden die aangegaan zijn ten behoeve van de uitvoering van die taken ligt in de Leidse regio. Voor de gemeenteraadsverkiezingen op 21 maart 2018 moeten alle uitkomsten beschikbaar zijn voor de politieke partijen zodat ze deze kunnen betrekken bij het bepalen van hun standpunten.

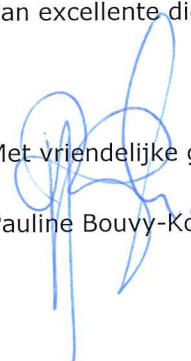
Het onderdeel 'organisatie' wordt opgepakt door als eerste de Gemeenschappelijke Regeling te wijzigen en een Transitimanager aan te stellen die zijn of haar werk ten aanzien van de wijziging topstructuur kan beginnen. Dan is ook op dit zwakke onderdeel van de bestuurskrachtmetering een stap gezet.

Samenvattend

Eind november 2016 vond in Voorschoten een eerste bespreking door de raad van het bestuurskrachtrapport van BMC plaats. Het oordeel van BMC was stevig maar dat heeft niet geleid tot een langdurige "loopgravenoorlog" met het bureau. Raad en college zijn aan de slag gegaan en hebben de handschoenen opgepakt om als eerste de financiële positie van Voorschoten op orde te brengen om vervolgens meer focus aan te brengen in de bestuurlijke (her)oriëntatie en een verbeterslag te maken in de werkorganisatie.

De contouren van verbetering worden zichtbaar: het college presenteert een structureel meerjarig sluitende begroting, een transitimanager gaat aan de slag in de werkorganisatie om de nodige verbeteringen in zowel structuur als cultuur in gang te zetten en in zowel Wassenaar als Voorschoten zijn – voorzichtige – stappen gezet om met behulp van een te ontwikkelen kompas, de bestuurlijke richting te bepalen. De pijl van het kompas wijst daarbij naar verschillende kanten: samen met Wassenaar, Voorschoten zelfstandig – met of zonder WODV –, een combi met Leidschendam-Voorburg en Wassenaar, de Leidse Regio. Het doel moet uiteindelijk leidend zijn.

Voorschoten is zeker nog niet uit de gevarenzone maar de problemen zijn wel gedefinieerd. Het is aan alle betrokkenen om samen aan de slag te gaan vanuit hun eigen rol en verantwoordelijkheid. Die rolzuiverheid blijft voor mij een belangrijk aandachtspunt; de gemeenteraad in hun rol als volksvertegenwoordiger, het stellen van kaders en in hun controletaak, het college voor het dagelijks bestuur en de WODV als opdrachtnemer en verlener van excellente dienstverlening.

Met vriendelijke groet,

Pauline Bouvy-Koene